

LEONID IȚELEV

BUCUREȘTI sau
PARIS POST-RESTANT

Vodevil pe motivele piesei lui Maxim Gorki „Azilul de noapte”

Traducere din rusă - Efim. KRIMERMANN

Când în sfârșit am ajuns descrierea distracțiilor noastre în Londra și am spus că am vizitat un teatru excentric cu trucuri și scamatorii (sunt piese de acest gen) și că totul a fost foarte interesant, Alexei Maximovici s-a întunecat la față de invidie. Excentrica era „punctul vulnerabil și dureros” al lui Alexei Maximovici. Încă în Berlin cu tristețe în glas ne spunea: „Aș scrie o piesă pentru excentrici, dar nu cred că voi nesuferi, dar nu cred că voi reuși, în genere nu-s dramaturg, iar excentrică e ceva serios și foarte necesar omului”.

Valentina Hodasevici „Așa l’ am știut pe Gorki”

PERSONAJE:

COSTĂLEV, stăpânul hotelului „Petit Paris” din București, șeful Uniunii marinarilor revoluționari de pe cuisatul „Potemkin” în România.

BARBARA (Batea), soția lui; basarabeancă mic-burgheză

NATAȘA, fiica ei din prima căsătorie

URSULESCU, prefect

VASCA PEPEL, fost marinar de pe cuisatul „Potemkin”; om de serviciu în hotelul „Petit Paris”

Kneazul Kleșcinschii, poreclit KLEȘTI, vice-emirul din Buhara

ANA, soția lui

NASTEIA, balerină a Operei Regale din București.

Prințesa KVAȘNEVSCAIA, poreclită KVAȘNEA, face și vinde colțunași.

BARONUL

SVERCICOV-ZAVOLJSCHII, fost director al unui teatru;
Poreclit ACTORUL

Contele LUCA, un pribeag

ASAN, un cneaz din Kaucaz cu porecla TĂTARUL

Acțiunea se desfășoară în primul deceniu al secolului XX în București.

Holul luxosului hotel „Petit Paris”. În colțul stâng – un cămin. Câteva fotolii. Trei uși. Din cea din dreapta – câteva trepte, care duc într-o cameră spațioasă cu două paturi în ambele părți ale ei. Într-unul din paturi, după perdea, zace în agonie Ana. În decursul primelor două tablouri se aud gemetele ei.

Pe scenă BARONUL, NASTEA, KVAȘNEA, ACTORUL, KLEȘTI, TĂTARUL.

BARONUL: Bine, dar el?

KVAȘNEA: Se ține scai după mine. Hai, zice, să ne însurăm, prințeso...

BARONUL: Dar dumneata?

KVAȘNEA: Eu n-am ce ascunde. Am fost de-acum măritată. Mi-ajunge și o singură dată. Ziua, când soțul, prințul KVASNEVSKI, mi-a murit, a fost cea mai fericită zi din viața mea.

KLEȘTI: Pare-mi-se, doamnă, că mințiți. De fapt așteptați doar clipa când domnul prefect o să vă întindă mâna.

KVAȘNEA (nu direct): Ține-ți clanța, păgânule (lui KLEȘTI):

Crede-mă, prințe. Mi-e sinceră dorința de a nu mă încătușa a doua oară. Chipul chinuit al soției dumitale, pe care ați adus-o la pragul morții, îmi va aminti mereu de urgia și bazaconiile vieții conjugale.

KLEȘTI: Bazaconii sunt de mai multe feluri. Sunt și amare, sunt și dulci. De cele amare face, se prea poate, să fugi la Paris. Dar după ce le duci, unele prințese fug din Paris până pe malul Dâmboviței...

BARONUL (zmulge din mâna NASTIEI o carte, citește titlul): Maxim Gorki „Mama”... Nastea, nu cumva te-ai țicnit? Te-ai făcut de-acum socialistă

NASTEA: Dă-o’ napoi... auzi! (Nastea întinde mâna după carte). (Baronul fuge în alt colț al holului. Nastea fuge după dânsul. Se împiedică de o căldare, cade și țipă sfâșietor.) Dă-mi cartea, boule!

ANA: (își arată de după perdea fața palidă): începe înc’o zi. Doamne, de ce zbierați așa!?

KLEȘTI: A început văicăreala de dimineață.

ANA: Lăsați-mă măcar să mor în pace.

PEPEL: Gălăgia nu împiedică moartea.

ACTORUL: Vasea, ar fi mai bine să taci. Doar omul într’adevăr moare.

PEPEL: Eu moartea am văzut-o nu o dată și nu o dată am scăpat de dânsa. Unde-i viață, acolo-i și moarte, iar unde viață nu-i, nu-i nici moarte... Ce, credeți că Ana...

ANA: Da, Vasea, puțin mi-a rămas; puțin.

ACTORUL: Se vede, că și mie îmi este dat să mor la fel ca Ana în acest jalnic hotelaș, în afumatul București, în capitala unei semisălbaticice țări, ascunsă undeva în fundul Europei, iar eu, prostul, visez să mor pe scenă la fel ca Edmund Kin, marele tragic englez.

TĂTARUL: De ce un om viu vorbește despre moarte numai? Omul bolnav e tot om viu. Ana este vie. Ana nu face rău, cine face rău este om mort.

PEPEL: Măi, Asane, nu bate șeaua să priceapă iapa. Pe cuisatul Potemkin eu omoram ofițerii nu din plăcere, dar ca să rămân în viață împreună cu tovarășii. Când guardul de marină Krauze a vrut să-l împuște pe Mișa Kostâlev, eu pe din spate m’am apropiat de cel cu epolete și l-am gătuțit. Oare am făcut vreun rău?

KLEȘTI: Și Mișa în semn de recunoștință te-a luat portar la hotel, iar tu, tot în semn de recunoștință, dormi cu soția lui...

PEPEL: (se repede la KLEȘTI și-l ia de gât): Ce? Mai spune o dată!

Intra BARBARA.

BARBARA: Iar v-ați încăierat? Mai bine a-ți mătura holul. A cui e rândul să plătească servitoarei?

ACTORUL: Rândul Baronului.

BARONUL: Eu n-am bani. Plătește tu pentru mine, Nastea.

NASTEA: Nu măi! Tu îmi iei cărțile iar eu să mai plătesc în locul tău servitoarea...

Lasă Klești să plătească.

KLEȘTI: Mie îmi moare soția. Mie și așa nu îmi ajung bani de înmormântare.

BARBARA: N-ai, Vasea, grijă de ordine... Hai mai la umbră. Am o vorbă să-ți spun.

PEPEL alene se ridică și împreună cu BARBARA ies pe avascenă.

PEPEL: Ei, ce?

BARBARA: Măi, Vasea, de ce nu mai dai pe la mine? Oare nu mă mai iubești?

PEPEL: Eu la tine niciodată n-am venit. Tu veneai la mine. Acum ai încetat... Ce mai vorbă... vino. Vino în musafirie.

BARBARA: Ca musafir, da unde-i dragostea?

Apare KOSTĂLEV, după dânsul LUCA, cu un toiag în mână, cu o traistă mare pe umăr, cu o gamelă și un ceainic la brâu.

KOSTĂLEV: Faceți cunoștință, domnilor. Noul nostru locatar, contele Luca Nicolaevici. Direct din gubernia. Breansc a binevoit să vină. (Pleacă)

LUCA: Bună ziua, oameni buni!

ACTORUL: Oamenii-s răi, ei sunt buni numai pentru sine însăși, mai bine zis față de slăbiciunile lor, dar în orice caz fiți binevenit, conte. Ce vânt v-a adus în acest lăcaș?

LUCA: Apoi eu, scumpule, scriu o carte despre Napoleon. La Moscova și Peterburg toate arhivele le-am răscolit. Acum vreau să văd acele franceze. Dar conștiința nu mă lasă să văd Parisul, orașul păcatelor. Și am hotărât ca în loc de Paris să vin la București să lucrez. Ce n-ai spune, orașu-i ortodox, iar franceza li-i limbă maternă.

ACTORUL: Ați țintit în PARIS și ați nimerit în București. Eu în Samara am văzut un teatru. Jucam, desigur, pe scena lui cele mai bune roluri. Rețetele erau admirabile. Dar succesele m-au distrus, mai bine zis femeile. Am pierdut totul, dar am pierdut cu stânga talia îngustă a unei zâne de pe Volga.

LUCA: Așa-i, șampanie, femei frumoase, dar de ce nu vă reîntoarceți pe scenă?

ACTORUL: Imposibil, conte. Femeile mi-au uscat inima, iar restul organismului l-am otrăvit cu alcool singur. Cu-o inimă moartea nu o poți juca, iar creierul otrăvit de beții nu-ți dă să înveți rolul...

LUCA: Dar ce vânt v-a adus pe aici?

ACTORUL: La început, când am vândut teatrul, m-am gândit să o iau înspre PARIS, dar am înțeles că acolo banii ce-i am sunt prea puțini. Și oamenii m-au sfătuit. Pleacă, mi-au zis, la București. Este acolo un hotel „Petit Paris”. De-acolo, din București adică, ai să scrii în Samara pe blancheta hotelului: „Hotel Petit-Paris, rue de Victoire, 13”. Iar asta-i, de fapt, Calea Victoriei din București!

LUCA: Măi ce vicleșug!

ACTORUL: Așa-i, conte. Ideea aparține stăpânului nostru Mișa Kostilev... Și iată cum fac: când cineva din Samara vrea să-mi trimită o scrisoare apoi scrie pe plic: „Paris post restant, D-lui Svercicov – Zavolijschii” iar mai jos adăufă „Hotelul Petit-Paris”. Cu această mică însemnare scrisorile se trimit aici în București. La noi în hotel așa fac toți. Fiecare cu motivul lui. Eu, bunăoară, am o tanti bătrână, care trăiește în Samara. Ea știe, că am deschis un teatru rus în Paris. Și de-ar afla dânsa, că nici n-am ajuns la Paris, moștenirea ce-o aștept s-a dus pe copcă.

Intră KVASNEA

KVASNEA: mi s-a spus că în hotel avem un locatar nou?

ACTORUL: da, prințeso. Permiteți-mi să vă prezint, prințesa Kvasnevscaia; contele Luca Nicolaevici.

KVASNEA (dă mâna): cu plăcere. Eu, conte, multe am auzit despre Dumneavoastră.

LUCA: Așa-i, multe mai vorbesc oamenii despre mine.

KVASNEA: Vai de mine, conte! Eu am auzit numai lucruri bune. Dumneavoastră sunteți conștiința Rusiei. Când vă citesc cărțile, uit de banalitatea vieții cotidiene, mă înalț peste tot ce-i josnic, amuțesc în mine instinctele infame... intrați la mine deseară. Am să vă servesc cu colțunași.

LUCA: Demult n-am mai mâncat colțunași. Dar cu ce-s ei: cu carne de porc sau de vită?

ACTORUL: Contesă, doar prefectul vă vizitează în fiecare zi. Oare îl provocați pe conte să-l cheme la duel?

KVASNEA: Da nu mai vine el în fiecare zi. Și în genere nu vine el ziua la mine, dar seara, adică am vrut să spun că el încă niciodată n-a fost la mine. Ce-i drept, de cerut mâna mi-a cerut-o. Dar să atrag bărbații... nu, nu mai vreau să intru în jugul vieții conjugale.

LUCA: Cum se vede, conteso, primul bărbățel te cam bătea?

KVASNEA: A fost și asta, dar principalul era că atentă la libertatea mea, reprima orice manifestare a personalității mele.

BARONUL: În schimb, după moartea lui, porumbițo, ți-ai dezlănțuit din plin personalitatea.

KVASNEA: Ce înseamnă „dezlănțuit”? M-am dezrobot... i-am vândut moșia. Am plecat la Paris. Am început să scriu versuri și povestiri. Am deschis un nou salon literar...

BARONUL: Și ai risipit toți banii cu amanți tineri.

KVASNEA: Nu fiți vulgar, baroane. Știți perfect de bine că protecționam poeții tineri, editam culegerile lor de versuri.

BARONUL: ... și ca urmare acum sunteți în București.

KVASNEA: Da, unii din acești poeți m-au atras. Ei și ce? Eram tânără... Unul dintre ei m-a fascinat și m-am tras după dânsul până într-un sat moldovenesc...

LUCA: Și l-ați cucerit?

KVASNEA: Pentru un timp. El mi-a spus că mă va iubi, dacă am să-i cumpăr o moară. Pe ea mi-am cheltuit toți bănișorii. Apoi întreprinderea noastră a dat faliment și el s-a aranjat ca vameș la frontiera cu rușii și în scurt timp s-a căsătorit cu fiica șefului.

LUCA: Tragică istorioară.

KVASNEA: Nici de fel. Nu regret nimic din tot ce-a fost. Din contra. Mă stimez încă mai mult. Am înțeles că pot iubi un bărbat chiar și doi ani pe rând. Între timp țărancele m-au învățat să fac colțunași și găluște.

TĂTARUL: dragostea trebuie cu inima. Nu cu afaceri...

KVASNEA: Tu, tătarule, mai ține-ți gura. Ție nu ți-e dat să vorbești de dragoste.

TĂTARUL: Cum să nu vorbesc!? Tu ești rea, femeie! Eu știu dragostea. Prorocul Mussa a spus: iubește vecinul cum singur te iubești; iubește soția ta și nu a vecinului. Eu am patru soții. Le iubesc pe toate și toate au rămas gravide în același timp. Ce să fac? Să dorești soția vecinului – faci un păcat. Femeie rea în aulul nostru nu-i. Cumnatul spune: „Du-te la Paris. Femei multe, toate fumează, umblă fără șalvari și când dansează ridică fustele”. Deschid un gazet rusesc, citesc un anunț: Paris, hotel „Ritz” – scump. Hotel „Opera” și mai scump. Jos un anunț mic: hotel „Petit Paris” – nu e scump. Bani am trimis prin telegraf. De la Bacu trebui să m-a dus la București. La gara Nord oameni răi m-au întâlnit și mi-au spus „Asta-i Parisul și asta-i femeia ta”. Frumoasă femeie. O săptămână am sărutat-o, pe urmă m-am dus la doctor. Doctorul mi-a găsit o boală rea... Am patru soții, le iubesc pe toate, nu pot să le aduc boala...

PEPEL: Asan, e rândul tău să plătești slugii pentru curățenie.

TĂTARUL: Nu pot plăti. Doctorul costă scump.

PEPEL: Ticăloșilor! Nu cumva eu să vă fac curat!?

LUCA: Nu te mai supăra, dragă. Las că fac eu curățenie.

LUCA începe să măture. Intră NASTEIA și NATAȘA.

NASTEIA: Cum, Dumneavoastră, conte, măturați? Un om atât de fin, blând, moale și ascultați ce vă spun ei?

LUCA: Moale, zici? Pe mine, fetițo, m-au strivit, m-au mototolit și m-au stors de-atâta-s moale.

NASTEIA: Aveam un prieten, muncitor la fabrică, Pavel, la fel de bun ca și dumneata. Vine la mine într-o zi și-mi spune: „Iubito, ieri după baie am băut niște bere rece și am răgușit. Dar azi la manifestația de protest a muncitorilor trebuie să țin o cuvântare. Du-te în locul meu. În orice caz ține revolverul. Am luat arma, m-am urcat pe baricadă. Tremur toată, dar am prins curaj și am strigat „Tovarăși!”. Strigătul a izbucnit din inimă ca o flacăra și m-a cuprins dorința să-mi arunc inima oamenilor, să le luminez drumul spre adevăr.

BARONUL: Termină cu palavrele, NASTEIA! Care Pavlușa; care muncitor? Ești doar o aristocrată, o balerină a teatrelor împărătești; la o vârstă de muncitori nu te-ai apropiat. Pe Gorki îl tot citești... romanul „Mama”...

LUCA: Las-o'n pace, baoroane. Nu e important despre ce minte omul, dar de ce sufletul îi cere să facă aceasta. Adevărul e în ceea în ce crede omul. Dacă ea vorbește despre baricade și revolver înseamnă că în asta-i esența sufletului ei.

NASTEIA: Bunicuțule, nu mint! A fost așa un muncitor de la uzina Putilov, Andriușa îl chema, într-o șapcă cu cozoroc pe-o ureche... Am coborât de pe baricadă și îmi spune: „Iubirea mea, nici nu-ți închipui, ce mare lucru ai făcut pentru revoluția mondială, când ai vorbit în locul meu la manifestație. De azi noi amândoi suntem un nucleu indivizibil din știubeiul proletariatului mondial... Ține mâna mea de muncitor, ia-mă de bărbat”. Mi-a spus Pavel aceste cuvinte și mi-a cuprins inima cu freamăt, o adâncă bucurie de femeie... dorința unui copilăș de la dânsul... „Vulturașul meu mândru – îi răspund – cum pot să mă mărit cu tine, doar eu sunt din acelea: trăiesc cu un baron, iar în fața moșierilor și capitaliștilor dansez pe vârful degetelor...” (plânge).

NATAȘA: nu mai plânge, Nastenca! Nu-s în stare bărbații să ne înțeleagă. Asta-i ticăloșie, baroane, ticăloșie! Bărbații sunt ființe vulgare și ce-i mai dezgustător este că dânsii cu sadism pângăresc cele curate visuri ale luminosului suflet de femeie.

BARONUL: Natașa, draga mea, unde ai mai citit astea, că ai doar numai paisprezece ani! Judeci ca o femeie cu experiență.

NATAȘA: Vorbe de prisos, baroane! Pentru asta n-ai nevoie de experiență. Trebuie doar să ai ochi și inimă.

BARONUL: Ochi și inimă. Da, Natașa, ai dreptate... inimă... inimă bună, simțitoare. Se prea poate, că acesta-i singurul talent pe care mi l-a dăruit natura. În calitate de reprezentant al nobilimii din județul meu câte n-am făcut, ca să-i ajut pe țărani. Din banii mei deschideam creșe și grănițe de copii, cantine pentru nevoiași, lucram la școală ca învățător fără leafă. Am scris un catehzis pentru țărani, care în mod popular descria teoria plus valoarea lui Marx.

NAȘTEA: Minți, minciuni gogonate! N-au fost cantine gratuite și nici teoria plus-valoare a lui Marx!

BARONUL: Cum îndrăznești să spui una ca asta! Am dovezi, documente. Pristavul m-a chemat la interogatoriu ca suspectat în subminarea regimului existent!

NAȘTEA: Minți, minți, minciuni nerușinate!

BARONUL: Ține-ți clanța, târfo!

NAȘTEA: Aha, nu-ți place, când nu ți se dă să spui adevărul! O simți acum pe pielea ta.

LUCA (arată căminul): Ar trebui de încălzit. E cam frig aici. Lemnele le văd. Unde-i vătraiul?

KLEȘTI: Era undeva pe-aici. Căutați-l.

LUCA: Nu pierdeți timpul... în straiță am de toate. Și un vătrai (scoate din traistă vătraiul, scormonește cu el cărbunii, aruncă câteva lemne în foc). Așa-i mai bine, afară-i doar sfârșitul lui octombrie. Regiunea-i sudică, dar toamna-i toamnă.

KLEȘTI: Conte, în care regoment ați făcut armata?

LUCA: Eu, dragă, am fost șef de secție în statul major al corpului de armată din Turchestan

KLEȘTI: Extraordinar... păi și eu mi-am făcut serviciul în statul major din Tuechestan, începând din 1879, îndată după războiul cu turcii.

LUCA: Nu-u, eu am slujit în Tașkent până în șaiszeci și nouă, când m-am retras, ca să mă consacru literaturii.

KLEȘTI: Așa că în Tașkent nu ne-am întâlnit... iar eu dintr-un contropist în statul major am devenit... monarh.

LUCA: De necrezut... glumiți... și cum să vă numesc?

KLEȘTI: Kneazi Klescinskii; vice-emir al Buhariei.

LUCA (vătraiul îi cade din mână. Face „drepti” și îl salută): Să trăiți! Maiestate!... permiteți-mi, vă rog, să vă întreb... cum de-ați nimerit aici?

KLEȘTI: Aici sunt în concediu din cauza că soția mi-e bolnavă. De la sine înțeleș, conte, conform postului, mi s-a pus la dispoziție un harem... Și nopțile îmi treceau în aripa haremului din palat... în camerele personale rar când mai intram, atunci și Ania, soția mea, s-a îmbolnăvit. Iar la un bal mă cheamă excelența sa guvernatorul general și-mi spune: „De ce, mă, kneazule, ți-ai adus soția până la pragul morții? La baluri nu pot veni oameni mai mult morți decât vii. Ori îți însănătoșești imediat soția, ori dau raport țarului despre tine!”.

LUCA: Vai ce patimi grozave!... Ei și cum? A raportat?

KLEȘTI: Am luat urgent pe un an concediu și mi-am dus soția în Boemia la ape minerale. Pe drum ne-am oprit la Kiev. Acolo, somitatea locală, doctorul Vaserman, mi-a spus că după o lună de proceduri la Marienbad ea va fi sănătoasă. Eu îi pun doctorului un sutar în buzunarul halatului și-i șoptesc: „Dar care locuri sunt contraindicate soției?”. Doctorașul m-a înțeleș și tot în șoptă îmi răspunde: „Clima din Balcani, mai ales din România, poate fi fatală consoartei”... iată cum din Buhara am nimerit la București.

LUCA (se crucește): Chiar aveți de gând să puneți crucea pe dânsa?

KLEȘTI: Anume! Noi cu dumneata suntem oameni militari, dar nu din cei cu două fețe... Aș vrea să mă-nsor cu o practicantă din haremul meu, cu Zamfira. Ea mâine, de altfel, împlinește șaisprezece ani. N-ai idee, conte, ce corp are fetița!

LUCA continuă să se crucească. Vrea să spună ceva. Apare Ana.

ANA: volodea, Kvașnea mi-a lăsat aici niște tăitei... ia și mănâncă, doar ție-ți plac... cu smântână.

KLEȘTI: Da tu nu vrei?

ANA: Ce să mai mănânc? În pragul moții...

KLEȘTI (înfulecă lacom tăiteii): Da, ai dreptate!

Intră KOSTĂLEV

KOSTĂLEV: Măria Voastră-i flămândă?

KLEȘTI: Aprovizionarea din Tașkent se reține...

KOSTĂLEV: Auleu! Vai ce necaz! Dar eu tocmai vroiam să vă amintesc că-mi datorai chiria pe trei luni.

KLEȘTI: Mă socotesc pe data de-ntâi... mă jur... îți întorc totul, până la ultimul ban.

KOSTĂLEV: Vă cred, eminentă... trebuie să crezi oamenilor. Credința înaltă sufletul celui care dă bani și dă putere spiritului celui care ia banii. Eu socot că dacă până pe data de întâi n-o să vă achitați, vă luați un mare păcat pe suflet... iar fără ajutorul meu n-o să vă ispășiți păcatul...

KLEȘTI: Și cum aveți de gând să mă ajutați, domnule Kostălev?

KOSTĂLEV: Voi trimite o scrisorică guvernatorului general din Tașkent: așa și pe dincolo... măria sa, vice-emirul din Buhara în contravenție cu ordinul primit și-a adus soția nu la apele minerale din Boemia, dar în orașul București, contraindicat sănătății ei.

KLEȘTI: Dar la ce, scumpule, să mai deranjezi autorități înalte cu asemenea fleacuri! Ele și așa sunt pline de griji – canale noi trebuiesc săpate... insurgenții musulmani încep să-și facă de cap... Pofitim două miișoare de franci: suma acoperă datoria și mai e pe deasupra un avans pe jumătate de an.

KOSTĂLEV: Vă mulțumesc, excelență... Fiți sănătos... Cum vi se mai simte soțioara? Pot să vă ajut cu ceva?... Știu o băbuță care are ierburi de leac. Două lingurițe și din mort viu te face. De ei patru – din viu, iar te face mort.

KLEȘTI: Mersi, nu... Eu singur... Adică vreau să spun, totul e în voia domnului.

Intră PEPEL

KOSTĂLEV: A Vasenca! Bună ziua, dragul meu. Bravo, îmi place cum lucrezi. Încăperile-s curate. Totul e-n ordine. Iată și un vătrai nou. Dar eu cel vechi l-am dus să-l repare. Vom avea două... Na dragă, un pol... pentru serviciu.

PEPEL: Ce-i cu tine, Mișa, că te-ai făcut atât de bun?

KOSTĂLEV: Păi, tu, Vasenca, demult îmi ești prieten... Pe cuirasatul „Potiomchin” mi-ai salvat viața... pe micimanul Krauze, care trăgea în mine l-ai gătit. Eu așa-s... Nu uit binele. Și dacă între noi a fost așa ceva, de toate se întâmplă... Așa-s femeile. Fiecare tinde să fărâme prietenia bărbaților.

PEPEL: Cu mine nu vor reuși.

KOSTĂLEV: Ei, lasă, Vasea... Eu știu totul despre tine și Basea... Știu că ți s-a făcut de-acum lehamite de ea... Apoi tu ia-o și... înțelegi ce... Iar eu n-am să-ți rămân dator. De la bun început na, ține cinci miișoare de lei, și când treaba-i gata îți dau încă cinci.

PEPEL: Măi, Mișa, da tu ce... cu așa treburi nu mă ocup!

KOSTĂLEV: Tu roagă-i pe prieteni. Pentru ei mai dau câteva sute. Ajută-mă Vasea... N-am ochi s-o văd... Iubesc pe alta... pe Natașa, fiica ei. Un îngeraș. De doi ani trăiesc cu dânsa. Vreau să plec cu ea la Paris, ca să nu crească în spelunca asta.

PEPEL: Vorba aceea – dacă ți se dă – ia. Și mai bine mi-ar fi nu în lei, dar în franci.

KOSTĂLEV: Nu fi fraier. Leul românesc, după cursul de azi este egal cu francul francez.

PEPEL: Ciudați mai sunt acești români. Întru toate vor să se asemene cu francezii!

Apare ACTORUL și PEPEL. KOSTĂLEV pleacă.

ACTORUL: Numai ce m-am plimbat prin oraș... Frumos! Aici voi trăi, nicăieri n-am să plec. Ce mi-e Parisul! Parisu-i pentru negustorași, pentru aceia care nu simt adevărata calitate a vieții. Încă străbunicul nostru Ostroschii afirma că negustorul rus nu schimbă calitatea pe cantitate. Parisul este cantitate plus o marcă superioară. Bucureștiul este calitate!

TĂTARUL: București este bun oraș. Cald.

ACTORUL: Dar nu despre asta-i vorba, Asan. În Paris tot nu e frig...

TĂTARUL: De ce prost mă faci?... Oamenii sunt calzi aici...

ACTORUL: Drept, Asanelule, drept... Are acest oraș un suflet și sufletul acesta este bun... Azi, plimbându-mă, m-am oprit lângă „Ateneum” și mi-a trecut prin gând că bine ar mai fi să debutez pe scena unei săli cu nume atât de frumos...

A-te-ne-um! Cum sună! O viață am visat să joc în tragediile lui Sofocle... Of, de maș vindeca de alcoolism, să mă îmbrac în costumul țarului Edip și să mor pe scena teatrului

„Ateneum”!... Vise... Vise...

LUCA: Mi s-a spus, că la „Ateneum” au loc numai concerte, dar piese nu se pun pe scenă.

ACTORUL: Palavre, conte! Dacă este o scenă înseamnă că poți juca. În sala de ședințe a guvernatorului din Tamboveu l-am jucat pe... Iuliu Cezar. Între altele, familia guvernatorului era Cezare... din italieni... iar a doua zi pe guvernator l-a împușcat teroristul Brutov, un armean... Vorba lui Hamlet: „Lumea este un teatru!”

LUCA: Oamenii spun că aici, în București, este o clinică... Acolo, cică, vă pot lecui într-o lună... (LUCA își afundă mâna în traistă, scoate un pachetel, și, scuipându-și degetul, numără niște bancnote.) Iată zece mii de franci... luați-i... vă ajung. O să-i întoarceți când veți primi moștenirea

ACTORUL: Dar dacă tanti nimic n-o să-mi lase?

LUCA: Atunci o să vorbim... luați-i, luați-i... nu vă jenați... Mi-am vândut moșia, două uzine de făinoase, trei fabrici de zahăr. La ce unui om bătrân și singur atâția bani?

ACTORUL cu banii în mână iese în grabă.

TĂTARUL: De ce contele Luca dă bani la un bețiv rus pentru clinică? Da tătarul, ce, nu-i om?

LUCA: Dar parcă, dumitale, Asan, ți s-a făcut de-acum un tratament?

TĂTARUL: Un doctor rău, lecuiește rău... trei săptămâni beau doctorii, boala nu trece. Doctorul zice: „Cumpără doctorie scumpă și în trei zile ești sănătos”... Sunt om sărac. Bani-ioc! De unde să-i iau?

LUCA: Bani peșin mi-au rămas numai trei mii de franci. Dacă nu ajung mai pot lua de la bancă...

TĂTARUL: Mai mult nu-i nevoie... taman atâta costă doctoria... mă întorc acasă în aul și vând cel mai bun cal arăbesc... El tot trei mii face. Banii îi trimit cu telegraful.

LUCA: N-aveți grijă, Asan. O să mi-i dați, când o să-i aveți... Principal e să vă reîntoarceți acasă.

ASAN pleacă. Ambele scene cu înmânarea banilor le observă NATAȘA.

LUCA: Of! Păcatele mele!... Este aproape ora șase, e timpul să mă duc la Cafe de France; azi trebuie să duc la capăt scena „Napoleon și madam Jorj”... (își scoate bluza și vrea să-și îmbrace haina pregătită, vesta și cravata. Din urmă se ivește Natașa și începe să-i mângâie spinarea.

NATAȘA: Nici nu vă puteți închipui, conte, cât de mult semănați cu bunelul. Chiar și părul de pe spinare e în același loc, ca la bunicuțul. Ah! Cum l-am mai iubit! Tata murise pe când eram încă mică, nu-l țin minte... Îmi amintesc numai perindarea unor fețe de bărbați, amanții mamei... Eu știu că vă place să intrați pe la Cafe de France... luați-mă și pe mine... măcar ziua... măcar pentru o jumătate de oră... să iau o cafeluță și să gust „bize” înseamnă „sărut”, nu-i așa?

CORTINA

TABLOUL DOI

NASTEA și PEPEL

NASTEA: Spune, Vasea, când, în sfârșit?

PEPEL: În curând, scumpo, în curând! Am de-acum cinci mii. Cum voi avea douăzeci o tundem la Paris.

NASTEA: Cât mai degrabă, Vasenca. Sunt sleită. Mi-e lehamite de Baron, sângele mi l-a bătut.

PEPEL: Mai rabdă, scumpo. Au să fie douăzeci de mii, vom putea deschide și un hotelaș la Paris.

NASTEA: Of, nu mai știu... Cât se mai poate răbda. Mi se face tot mai greu să dansez. Îmbătrânesc, dar păcătosul meu Baron nu-mi dă să las serviciul... de bani, să vezi, are nevoie... și de ce, proasta, m-am măritat cu el...

PEPEL: Nu-ți mai reproșa! Viața te-a impus, de aceea l-ai și luat. El ți-a dat numele, te-a adus pe scena împărătească... dacă n-ai fi dansat în teatrul Marininsc, românii nu te-ar fi luat în baletul regal...

NASTEA: Ce-i drept e drept, Vasenca. Ești om deștept... Cum vei spune așa va fi... sunt gata să rabd totul numai să am speranța că voi fi numai cu tine și nimeni mai mult... Doar tu mă iubești, Vasea?

PEPEL: Te iubesc, desigur.

NASTEA: Jură-mi că mă iubești mai mult decât pe canalia aceea de Batea!

PEPEL: Ai cuvântul meu de onoare al marinarului revoluționar, erou al cuirasatului „Poteomkill”: te iubesc numai pe tine!

NASTEA: Așa-i mai bine! Sărută-mă cât nimeni nu-i aici!

NASTEA își apleacă capul pe umărul lui PEPEL. În aceeași clipă apare BARONUL.

BARONUL: Ce vă tot șoptiți aici?

NASTEA: Vorbim în șoaptă, ca să nu o deranjăm pe Ana. Cum se vede, e pe moarte, sărmana... Așa-i, Ana?

ANA: Așa-i, așa-i.

BARONUL: Dar despre ce totuși vă șoptiți?

NASTEA: Îi spuneam lui Vasile că mai bine singură am să fac curățenie decât să-i plătim servitoarei.

BARONUL: Bine ai făcut. Așa se și cuvine!

NASTEA pleacă.

BARONUL: Ar trebui să stăm de vorbă, Vasea.

PEPEL: Cam mulți, cum se vede, au nevoie de mine... Vă ascult.

BARONUL: Ajută-mă. Mi-e lehamite de Nastea. A îmbătrânit. Împlinește de-acum treizeci și cinci. Să te miri dacă în curând n-au s-o concedieze. La ce mi-i dânsa dacă nu va primi leafă?

PEPEL: Și cu ce aş putea să vă ajut?

BARONUL: Păi tu... ia-o... Păi singur știi cum se face asta. Doar n-am să te-nvăț... Că eu, înțelege-mă, iubesc pe alta, tânără, curată, nevinovată, pe Natașa, fiica lui Basea... Trăiesc cu dânsa de vreo doi ani...

PEPEL: Măi!... nați-o bună!... Și dacă eu, vorba aia, pe Nastea... Cât o să primesc?

BARONUL: Zece mii!... Nu crezi? Na, cinci mii avans...

Intră BARBARA

BARBARA: Pentru ce ai luat bani, Vasea?

PEPEL: Mi-au adus aici băieții niște cizme noi de lac... Se potrivesc exact domnului Baron.

BARBARA: Tu, Vasea, iar începi... De câte ori ți-am spus – nu vinde lucruri furate. Pentru o nimica toată – ani de pușcărie... Mai bine vreo zece ani de ocnă, dar să ai de ce...

PEPEL: Spune-mi, Nastea, despre ce merge vorba? Zece ani de ocnă se dau unui ucigaș... Cu așa ceva n-am de-a face...

BARBARA: Dar dacă sunt gata să plătesc bani mulți?

PEPEL: Tu ai să plătești? Dar pe cine-l vrei?

BARBARA: Parcă nu știi?

PEPEL: Oare... pe consortul?

BARBARA: Ts! Mai încet... pe el desigur, da pe cine încă? Na, ține cinci mii. Faci treaba, primești încă cinci.

Apare NATAȘA

NATAȘA: Dumeata, mămico, împrăștii banii la amanți, da unica rochie a fetei dumitale e uniforma școlară... Mi-e, zău, de bărbați rușine!

BARBARA: Față de care bărbați?

NATAȘA: Față de învățători, diriginți, inspeciori... față de alți amanți.

BARBARA: Eu în anii tăi nu aveam amanți.

NATAȘA: Păi tu, măicuță, în anii mei lucrui spălătoreasă în haremul unui pașa turcesc. Ce fel de bărbați mai puteau fi în harem... doar numai eunuci (zâmbește îngândurată). Între altele, nu de mult am cunoscut un eunuc. Nu turc, ce-i drept, dar persan... chiar foarte fierbinte în pat.

BARBARA: Fu, nerușinato! Marș de-aici, liftă țigănească! (pleacă).

NATAȘA: Nu trebuia, mămico, acum paisprezece ani să te dai țiganului: n-aș fi avut atunci sânge de țigan! (pleacă)

Intră PEPEL

PEPEL: Ia nevoie! O ploaie de aur! Încă vreo cinci miișoare să adun și cu Nastenca la Paris!

Intră Kvașnea

KVAȘNEA: De mult nu te-am văzut, Vasenca... De ce-ți strălucesc așa ochii? Oare n-ai băut dimineața?

PEPEL: Vai de mine, prințeso! Eu, la drept vorbind, nu beau!

KVAȘNEA: Nu bate capul! Nu de azi ne cunoaștem... Uneori garafioara de rachiu o goleai dintr-o dată.

PEPEL: Păi cu Dumneavoastră împreună, prințeso, și cu colțunașii Domniei Voastre, lipiți de vrăjite degete... (îi sărută mâna)

KVAȘNEA: Ei, vezi... Da eu credeam că ai uitat de rachiu și colțunași... Vii astăzi?

PEPEL: Dar prefectul?

KVAȘNEA: Dă-l naibii; un monstru. Mi-e lehamite, când îi văd mutra... zău că l-aș omorî.

PEPEL: Pot să te ajut în privința asta...

KVAȘNEA: Știu, puiule, că în privința asta mă poți ajuta... ai făcut-o de-acum. Dacă nu tu, îndrăzneala și curajul tău; n-aș mai fi răbdat pe boșorogul ăla

PEPEL: Dar eu de alta vorbesc... spuneți că vreți să-l omorîți... apoi eu îndată... pentru parole bune...

KVAȘNEA: Măi, Vasea! Te-ai țicnit? Eu am spus-o din furie... ce femeie n-ar dori să-și omoare bărbatul... Dar asta numai un gând, în vis!

PEPEL: Aa! Atunci e bine... atunci am glumit...

KVAȘNEA: Ia seama, Vasea... Gluma-i de prost gust!

Apare KLEȘTI, KVASNEA îndată pleacă.

PEPEL: Naiba s-o ia pe Kvașnea... Face aluzii, dar când e vorba de treabă se dă în lături... Pe cine să-l scurtez de zile, ca să fac rost de cele cinci mii care nu-mi ajung? Baronul plătește pentru Nastea, dar eu singur am nevoie de dânsa. Înseamnă că-mi rămâne ori Kostâlev ori Batea. Dar Batea e din partea locului. Dacă-i răsucesc capul voi avea de-a face cu poliția. Dar pentru Kostâlev, Batea îmi va da bănișori buni, numai că dânsul e șeful Uniunii noastre a marinarilor revoluționari de pe cuirasatul „Potemkin”. Iar de-or afla frățiorii dau ortul popii.

Intră TĂTARUL

PEPEL: Asan, tu încă ești aici? Tu parcă te-ai lecuit de-acum? Se spune că doctoria asta nouă ajută.

TĂTARUL: Am cumpărat doftorie-moftorie, a treia zi boala mi-a trecut... merg pe stradă... lucește soarele... în suflet lucește soarele... Vin la gară, bilet la Bacu să cumpăr... Femeie tânără stă lângă tualet. „De ce așa fericit singur mergi?” spune ea. Eu spun: „Bilet trebuie să cumpăr, bani am puțin”. Ea spune: „N-am să iau mult”. A spus drept. Bani a luat puțin. Azi dimineață am fost la doctor, iar a găsit la mine o boală rea... Nu spune lui contele Luca, el e om bun, dar eu șaitan!

Intră NASTEIA și LUCA

PEPEL: Eh, scumpa mea, în curând vom trăi ca oamenii! Am de-acum cincisprezece miișoare... încă cinci și... Parisul!

NASTEA (lui Luca): Bunicuțule, doar tu ești bun! Ajută-ne! Și mie și lui Vasea ni s-a făcut urât de așa o viață. Nu mai putem să ne ascundem. Ne iubim mult. Vrem să fugim la Paris, să creăm o familie normală.

LUCA: Dar cu ce vă pot ajuta?

NASTEA: Nu ne ajung cinci mii, să deschidem o mică afacere. Și de ne va merge, se vor ivi apoi și copilași...

LUCA: Iată cinci mii în asignații... De se va naște un băiat, să-l numiți LUCA. Prin toată lumea am copii, risipiți ca stelele pe cer, dar cum îi cheamă numai Domnul știe. Dar măcar așa voi ști: trăiește în Paris încă un Luca, numit în cinstea mea.

NASTEA: Mersi, bunicuțule, mersi! Pot să vă sărut? În sfârșit ne-a venit și nouă fericirea... de necrezut... nu-i așa, Vasenca?

PEPEL: Așa-i... De parcă aş avea douăzeci de mii în buzunar... Fă ce vrei... Poate totul e un vis?

NASTEA: Dă, scumpete să te sărut, ca să nu-ți pară că-i vis.

NASTEA îl sărută pătimaș și fuge.

KLEȘTI: Ce, Vasea, pui la îndoială, că-i vis ori nu? Pot să confirm că nu-i vis. Totul am auzit, totul am văzut. Numai ce Luca ți-a dat bani, ca tu de la un bărbat în viață să-i furi nevasta, iar alți oameni ți-au plătit ca să le trimiți soțiile lor pe lumea cealaltă. Așa că, Vasea, fii liniștit, la judecată totul se va confirma.

PEPEL: Iudă! (ridică vătraiul și își face vânt să lovească). N-ai să apuci să mă trădezi, primul ai să nimerești în altă lume!

KLEȘTI (apucă al doilea vătrai și cu dibăcie se ferește de lovitură lui Pepel) Nu te grăbi, Vasenca, să-ți iei pactul pe suflet. Dă-mi cele douăzeci de mii și problema-i rezolvată.

PEPEL: Tu ce! Vrei să cumperi conștiința mea revoluționară?

PEPEL și KLEȘTI frumos, teatral duelează cu vătraele. KLEȘTI se dă înapoi, atrăgându-l pe adversar în camera sa. Duelul se prelungește. Treptat KLEȘTI începe să învingă: se manifestă buna lui pregătire la scrimă în corpul de Paji. O lovitură decisivă în piept și PEPEL se prăbușește ca mort pe podea. Klești istovit se întinde pe pat.

KLEȘTI: Plebeu blestemat. Ai să știi cum e să ai de-a face cu un nobil. Și totuși nu mai sunt în formă... Inima parcă-mi sare din piept.

KLEȘTI își pune perna sub cap și închide ochii. PEPEL se ridică încetișor în picioare, se furișează la patul lui KLEȘTI și din toată puterea îl lovește cu vătraiul în cap. Se aud niște glasuri. Pepel se repede la patul ANEI și se ascunde sub palmă. Gemetele muribunde ANA se transformă treptat în țipete pătimașe de iubire. În încăperea apar oameni. Un glas: „Cum să mai crezi oamenilor? Spun că PEPEL îl omoară pe Klești, dar KLEȘTI doarme liniștit în patul său, numai sărăcuța lui soție, of, cum geme. Se vede, până dimineața o să moară”!

CORTINA

TABLOUL TREI

Pe scenă: NASTEA, BARBARA, LUCA, NATAȘA, BARONUL, TĂTARUL, KOSTĂLEV

NASTEA (ține în mână o foaie de hârtie): Oameni buni, ajutați-mă! Păcătoasa asta, pe jumătate moartă, mi-a răpit iubitul!

BARBARA: Cum l-a răpit? Unde l-a dus?

NASTEA: La Paris. Iată bilețelul ce mi l-a lăsat: „Dragă Nastasia Filipovna! Nimeni nu-i vinovat în aceea că împreună cu Ana fug la Paris. Fără susținerea mea sexuală. Ana moare. Salvând Anei viața, îmi ispășesc vina asasinării guardului de marină Krauze. Cum numai am s-o pun pe Anea pe piciorușeșe ei slăbuțe și palide, mă voi întoarce la tine, dragostea mea nesfârșită. Mor de dorul tău. Te sărut toată. Vasea”

BARBARA: Păi cum adică? Doi ani ne-am iubit, lua bani de la mine și, plecând la Paris, nu mi-a lăsat măcar o scrisorică! Tu, ticăloaso, ești vinovată!

BARBARA se năpustește cu pumnii pe NASTEA. LUCA îi desparte.

LUCA: Nu vă amărâți așa, madam Kostâleva, și pentru mata se va găsi o scrisorică.

BARBARA: Mai slăbiți-mă, conte, cu consolantele. N-am nevoie de ele. Dacă nu i-ați fi dat cinci miare lui PEPEL el n-ar mai fi fugit!

KOSTÂLEV: Păi și eu i-am dat cinci mii pentru o chestie... Cine acuma o să mi-i întoarcă?

BARONUL: Da eu cu dânsul am conceput o întreprindere... Am investit cinci mii în afacerea asta... Ar trebui, domnilor, să adunăm bani și să mă trimiteti la Paris, ca să dau de urma ticălosului...

NASTEA (în adresa Baronului): Mișelule! De unde ai luat banii, lipitoare! De la mine i-ai furat?

BARONUL: Tacă-ți gura, târfo! Tu, ce, cinstit i-ai câștigat? Doi miniștri români în aceeași zi s-au împușcat din cauza ta... În urma dezmățului tău, regele a fost nevoit să dizolve guvernul!

KOSTÂLEV: Liniște, domnilor! În stabilimentul meu nu voi răbda scandaluri. Reputația hotelului și așa-i pentru mult timp pătată. Trei ziare bucureștene strigă în toată gura: contele Klescevkii zace în spital cu o fractură craniană, iar capul i l-au spart în hotelul meu... Asan, tu ai idee în ce limbă apar ziarele în București?

TĂTARUL: În bucureșteană... adică... în română.

KOSTÂLEV: De-ar fi așa! Aceste trei ziare apar în franceză, și asta înseamnă că ele se citesc peste tot... Și nimeni nu se va mai opri în hotelul meu... A cui e vina?

TĂTARUL: A celui, care dădea bani la toți. El e vinovatul. Nu se poate da degeabă bani oamenilor. Allah i-a spus lui Adam: cu sudoarea frunții ai să-ți câștigi lăvașul...

KOSTÂLEV (către Luca): Va trebui, conte, prin judecată, pentru neexecutarea contractului să întorceți banii celor care au suferit... (către Kvasnea): Prințesă, chemați-l, vă rog, pe prefectul Dumneavoastră.

KVASNEA: Da de unde, Doamne, să vi-l iau?

KOSTÂLEV: Nu ne arde de formalități, prințesă. Toți știu că el a dormit la Dumneavoastră.

Apare prefectul URSULESCU într-un halat de noapte.

URSULESCU: Domnilor, despre ce merge vorba?

ROSTILEV: Cerem să-l arestați pe contele Luca pentru acordarea unor împrumuturi gratuite cu scopul violării ordinii publice.

NATAȘA: De altfel, contele Luca l-a ademenit să vin la Cafe de France și acolo într-un cabinet separat în grohotul unui ansamblu de țigani m-a dezvirginat.

LUCA: În Cafe de France nu sunt cabinete separate!

URSULESCU: La judecată o să vă îndreptățiți, conte!... Dar martori aveți, domnișoară?

NATAȘA: Martor a fost împăratul Abisiniei, care a intrat în cabinet să mă invite la dans, dar văzând ce face contele cu mine, s-a otrăvit pe loc cu venin de viperă.

URSULESCU (îl încătușează): Scuzați-mă pentru deranj, conte.

LUCA: Sunt nevinovat, eu nu-s vinovat!

URSULESCU: Posibil că nu sunteți vinovat. Judecata română va lămuri. Ca prefect eu n-am dreptul să mă amestec în ancheta penală, dar ca patriot român țin să afirm că țara o să ne-o ducă de râpă femeile noastre: ele sunt atât de frumoase, atât de accesibile, atât de perfide, că-s în stare să ruineze cariera oricărui respectabil supus al regelui, nemaivorbind de străinii atât de creduli.

URSULESCU îl duce pe Luca, ținând lăntișorul cătușelor

LUCA (cu fața la spectatori): Oameni, eu v-am iubit! Fiți vigilenți!

ACTORUL iese în fugă pe scenă; adânc emoționat.

ACTORUL: Numai ce am ieșit din spital. M-au vindecat de alcoolism. Mi s-a restabilit memoria. Știu de-acum toată piesa „Țarul Edip. M-am înțeles cu teatrul „Ateneum”... vroiam să împrumut de la Luca bani pentru arenda sălii și de-odată îl văd încătușat... într-o trăsură a poliției.

BARONUL: Bătrânul s-a dovedit a fi un agent-provocator.

ACTORUL, ținându-se de cap, fuge. NASTEIA se așază la la masă, deschide o carte. Spectatorii din primele rânduri văd că e romanul lui Gorki “MAMA”

NASTEIA (citește tare):”Noi suntem cei care zidesc biserici și fabrici, călim lanțuri și ridicăm poduri, împletim frânghii și otgoane. Noi suntem puterea vie, care hrănește și-i distrează pe toți, de la leagăn până la mormânt. Noi suntem mereu primii la lucru și pe ultimul loc în viață. Cine ne poartă grija, cine ne vrea binele? Nimeni...”

Se aude cum cade un corp. În încăperea apare ACTORUL cu o frânghie ruptă pe gât.

ACTORUL: Trântorii, lenoșii! Frânghii ca lumea nu pot face... N-are rusul nici cu ce să se mai spânzure!

CORTINA

Leonid Itzelev

Jihomoravsky spisovatel, K+K Hofschriststeller, paperback writer

Tel: 00431- 9670457

Mobile: 00420 -604 -20 65 97

0043 -650 -360 5116

e-mail: itzelev@hotmail.com

<http://www.le-online.org>

#2 | Revista la PLIC | martie 2010 | literatură, artă, atitudine | <http://plic.oberliht.com>

